

8. АНАЛІТИКА

**Сергій Олександрович
Жерліцин,**

проректор Луганського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти,
м. Луганськ, Україна

**Наталія Валеріївна
Грабовенко,**

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки і психології Луганського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти,
м. Луганськ, Україна

УДК 37.013.42(477.61) + 37.03 (477.61)

ВИВЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПІДГОТОВКИ ОБДАРОВАНИХ УЧНІВ ДО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ ЗМАГАНЬ ЯК ОДИН ІЗ НАПРЯМКІВ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ТА ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ПЕДАГОГІВ В СИСТЕМІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

В статті рассмотрені результати анкетування учасників обласних олімпіад і обласного конкурса-захисти наукових робіт МАН з метою виявлення мотивації учнів до участі в інтелектуальних змаганнях; визначення ролі педагогів в підготовці учнів до інтелектуальних змагань та їх впливу на подальший вибір професії старшокласниками.

Ключевые слова: олімпіада, конкурс, мотивація, успіх, одаренність.

The results of the sample survey among the participants of the regional intellectual competition and regional contest-defence of Minor Academy of Sciences of Ukraine scholarship with the purpose of detection the pupil's motivation to participate in intellectual competitions are examined in this article; determination of teacher's role in the process of preparation for the intellectual competitions and their influence on the further choice of professional self-determination of senior pupils.

Key words: intellectual competition, motivation, success.

Інтеграція України в європейське співтовариство і прагнення суспільства вийти на якісно новий рівень економічного, політичного, інтелектуального й інформаційного розвитку неможливе без реформування системи національної освіти, піднесення ролі творчої

особистості в суспільстві та надання пріоритетної уваги формуванню інтелектуального потенціалу держави. Тому одним з важливих завдань, що стоять перед навчальними закладами, є створення освітнього середовища, сприятливого для реалізації інтелектуального

та духовного потенціалу учнівської молоді, її підготовки до активної діяльності в різних галузях науки і техніки та самовизначення в майбутній професії.

Сьогодні психолого-педагогічні дослідження присвячені визначенню підходів до розуміння психологічних основ та структури обдарованості, проблеми індивідуальних відмінностей, розвитку інтелектуального і творчого потенціалу особистості тощо. Аналіз психолого-педагогічної літератури дає підстави стверджувати, що обдарованість – це комплексне явище психіки людини, що включає єдність інтелекту, творчості і мотивації [5]. Обдаровані люди характеризуються наполегливістю, розвинутою працьовитістю, достатньо стійким інтересом до певної діяльності. Виявлення обдарованих дітей, їх подальший розвиток, пошук педагогічних технологій професійної спрямованості обдарування є важливою проблемою освітньої системи України.

Провідну роль у вирішенні вищезазначених завдань відіграють інститути післядипломної педагогічної освіти (ОІППО), діяльність яких спрямована на підвищення професійної майстерності вчителів, розвиток творчого потенціалу педагогічних колективів, через традиційні та інноваційні форми організаційної, науково-методичної та експериментальної діяльності на рівні школи, міста/району та регіону в цілому.

Науково-методичний супровід створення освітнього середовища, сприятливого для розвитку інтелектуального і творчого потенціалу особистості, передбачає надання інститутами ППО рекомендацій та навчально-методичних матеріалів щодо створення системи цілеспрямованої підготовки талантів, розробку педагогічних технологій та програм навчання й виховання обдарованих дітей у різних навчальних закладах (у тому числі і спеціальних), використання портфоліо та інших форм узагальнення прогресивного педагогічного досвіду з виявлення, розвитку та виховання обдарованої молоді.

Підставою для розробки та підготовки вищезазначених матеріалів виступає Програма науково-методичного супроводу роботи педагогічних працівників з обдарованими дітьми, розроблена у Луганському ОІППО відповідно до Регіональної цільової програми «Освіта Луганщини. 2012–2016 роки».

Програмою передбачено напрямки інноваційної діяльності інституту, серед яких провідне місце займають регіональні моніторингові дослідження якості освіти (щорічно), психологічна діагностика (2012 і 2014 роках) та опитування (анкетування у 2013 та 2015 роках) учасників навчально-виховного процесу, що дозволять методистам інституту своєчасно реагувати на запити вчителів, психологів та керівників навчальних закладів щодо виявлення, розвитку та виховання обдарованих учнів регіону [1, 2, 3].

Метою статті є розгляд результатів анкетування обдарованих учнів Луганщини, яке було проведено Луганським ОІППО в 2013 році для вивчення проблем з підготовки та участі обдарованих учнів в інтелектуальних змаганнях та визначення шляхів підвищення

професійної майстерності педагогічних працівників щодо роботи з обдарованими дітьми в системі післядипломної педагогічної освіти.

Сьогодні в Україні проводиться багато заходів для виявлення обдарованих учнів, серед яких провідне місце (за кількістю учасників та престижністю) займають учнівські олімпіади з навчальних предметів та конкурси-захисти науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України.

Організаційне, інформаційне та науково-методичне забезпечення вищезазначених інтелектуальних змагань здійснюють обласні інститути післядипломної педагогічної освіти, тому об'єктом досліджень нами були взяті учасники обласних олімпіад та обласного конкурсу-захисту Малої академії наук поточного року.

У 2012/2013 навчальному році в інституті проведено пробне анкетування 150 учнів-учасників Обласної олімпіадної школи та обласних олімпіад з предметів природничо-математичного циклу, за результатами якого визначена остаточна редакція питань та порядок проведення нижчезазначеного дослідження [4].

В опитуванні 2013 року взяли участь 812 учнів 11 класу, у тому числі:

- учасники обласних олімпіад–2013 (з 21 навчального предмета) – 702 учні: з них 354 учні – загальноосвітніх навчальних закладів; 112 учнів – зі спеціалізованих навчальних закладів; 236 учнів – навчальних закладів нового типу: ліцеїв, гімназій тощо;
- учасники обласного конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт МАН – 110 учнів: з них 79 учнів – із загальноосвітніх навчальних закладів; 8 учнів – зі спеціалізованих навчальних закладів; 23 учні – навчальних закладів нового типу: ліцеїв, гімназій тощо.

Анкета складалася з дванадцяти питань відкритого та закритого характеру. Опитування було спрямоване на суб'єктивну оцінку учнями себе та інших людей, тому відповіді на питання залежали від самооцінки та самоусвідомлення респондентів.

Структура анкети мала такий вигляд. Перші п'ять питань спрямовані на виявлення мотивації до участі учнів у вищезазначених інтелектуальних змаганнях.

За результатами відповідей учнів на питання «**Ви берете участь у міській/обласній олімпіаді/конкурсі-захисті МАН головним чином...?**» були отримані такі результати:

- 66,4% учнів-респондентів беруть участь в олімпіадах/конкурсах МАН головним чином за власним бажанням;
- 30,2% – за рекомендацією (проханням) вчителя чи адміністрації навчального закладу;
- 2,5% – за наполяганням (проханням) батьків;
- 0,9% – за іншими причинами.

На питання «Що спонукає Вас брати участь в олімпіадному/МАНівському русі?» були отримані такі відповіді:

- 44,6% – заради спроби «власних сил»;
- 28,1% респондентів спонукає до участі в змаганнях бажання бути в числі кращих учнів навчального

закладу (підтвердити або завоювати авторитет серед учителів та учнів);

- 19,2% – бажать вдосконалити власні знання з улюбленого навчального предмета;
- 6,3% – заради отримання додаткових балів до ЗНО;
- 1,8% – заради бажання бути не гірше за інших учнів навчального закладу.

Наведені результати опитування показують, що для певної кількості респондентів мотивацією до участі в змаганнях є пізнавальний інтерес та бажання отримати нову інформацію, здобути досвід участі в інтелектуальних змаганнях.

Але для значної кількості учнів-респондентів мотивацією до участі в інтелектуальних змаганнях є, перш за все, зовнішні мотиви: соціально орієнтовний мотив обов'язку та відповідальності (беруть участь у змаганнях за рекомендацією чи проханням учителя-предметника чи адміністрації закладу, за наполяганням (проханням) батьків. Крім того, 14,5% учнів беруть участь в олімпіаді тільки заради участі (серед конкурсантів МАН таких учнів немає), тобто, є невмотивованими на результат.

Результати анкетування вказують на необхідність активізації діяльності освітян щодо створення у навчальних закладах області умов для формування внутрішньої мотивації інтелектуальної діяльності учнів та установок на самоцінність пізнавальної діяльності при вивченні предмета (орієнтація на засвоєння нових знань, фактів, явищ, закономірностей; на засвоєння способів отримання знань тощо).

На питання «Ви берете участь в обласній олімпіаді/конкурсі, бо впевнені, що...?»:

- 35,2% респондентів відповіли, що впевнені у власній перемозі (будуть призерами). Серед конкурсантів МАН чисельність таких учнів складає 45,5%, тоді як серед учасників олімпіад впевненими у собі є тільки 24,8% учнів;
- 36,5% – не впевнені, що стануть призерами, але сподіваються на достойний результат;
- 13,8% – не впевнені у своїх силах і не сподіваються на гідний результат;
- 14,5% – беруть участь в олімпіаді/конкурсі не замислюючись про результат, тобто, беруть участь заради участі (серед конкурсантів МАН таких учнів немає).

Результати анкетування показують, що певна кількість учнів-респондентів недостатньо впевнена у собі, власних знаннях та можливостях. Такі результати можна пояснити, з одного боку, тим, що учні з високим інтелектом у порівнянні зі «середняками» здатні адекватніше й реалістичніше оцінювати власні здібності й можливості, а з іншого – тим, що до талановитих дітей батьки й учителі частіше висуюють більш високі вимоги, ніж до дітей зі середнім рівнем інтелектуального розвитку, що може призводити до формування в них неадекватно заниженої самооцінки власних здібностей та зашкодити реалізації їхніх можливостей, у тому числі, й під час підготовки до участі в інтелектуальних змаганнях.

Отже, форми, педагогічні методи й прийоми, комунікативний компонент у роботі з талановитими учнями має сприяти розвитку їхньої індивідуальності, реалізація якої, як і розвиток здібностей, залежить від рівня самооцінки. Тому показниками розвитку учня мають бути його досягнення як у навчанні, так і формуванні вольової сфери, позитивної Я-концепції, розуміння власних можливостей тощо.

Зусилля педагогічного колективу мають бути спрямовані на підвищення рівня самооцінки талановитих дітей через їх навчання «нормально» реагувати на невдачі, справлятися з завищеними очікуваннями щодо власних можливостей; надання учням необхідної допомоги й емоційної підтримки, шляхом заохочення діяльності; поважне й доброзичливе ставлення педагогів до учнівських особистісних проблем; заохочування до спілкування обдарованих учнів із здібними однолітками для розвитку необхідної гнучкості у спілкуванні, інтересу до інших думок та навичок спільної праці, для уникнення перекрученого уявлення про власні здібності.

На питання «Вкажіть, коли Ви починаєте готуватися до II-III етапів олімпіади/обласного конкурсу-захисту?»:

- 38,7% респондентів відповіли, що за тиждень до початку олімпіади/конкурсу;
- 31,9% – за місяць;
- 25,7% – готувалися до олімпіади/конкурсу протягом року.
- 3,7% – указали інші терміни початку їхньої підготовки.

Необхідно відзначити, що серед учнів-членів МАН, для яких об'єктивне написання й підготовка до захисту наукової роботи є довготривалим процесом, 47,3% респондентів починають підготовку до іспитів з базових дисциплін та захисту роботи майже за тиждень до конкурсу, у той час коли серед учасників олімпіадних змагань кількість таких учнів складає лише 29,5%. Протягом року готуються до конкурсу 24,5% «манівців» і 26,9% «олімпіадників».

Місяця на підготовку до змагань вистачає 30,8% – членам МАН і 33,0% – учасникам олімпіад. Лише 3,5% «манівців» і 3,8% олімпіадників починають працювати над науковою роботою чи постійно вдосконалюють свої знання з предмета (додаткові заняття, факультативи) за два й більше років до терміну проведення обласних інтелектуальних змагань.

На питання «Чим був викликаний Ваш успішний виступ в II етапі олімпіади чи обласному етапі олімпіади/конкурсу в минулому році?»:

- 33,7% респондентів відмічають власний успіх на змаганнях за рахунок глибоких та міцних знань з предмета, отриманих через навчальні заняття та самопідготовку;
- 29,3% – самопідготовкою і незначною допомогою шкільного вчителя;
- 24,5% – підготовкою під керівництвом шкільного вчителя (у т. ч. за рахунок додаткових занять);

– 8,5% – підготовкою під керівництвом репетитора (поза навчальним закладом) та наукового керівника (для «манівців»);

– 1,2% – вважають, що їм просто пощастило (така відповідь відсутня в конкурсантів МАН).

Переважає більшість респондентів (олімпіадників) успіх на змаганнях пов'язує зі систематичною науково-теоретичною та практичною підготовкою з предмета під керівництвом учителя (під час проведення навчальних та додаткових занять), репетитора та самопідготовкою (що також, у певній мірі, здійснюється за консультаціями вчителя-предметника).

Провідне місце вчителя-предметника в системі підготовки учнів до олімпіад, з одного боку, та високий рівень складності олімпіадних завдань, з іншого боку, зумовлює необхідність використання ефективних організаційних форм підготовки вчителів до роботи з обдарованими учнями, які б сприяли розвитку творчого потенціалу та підвищенню їх професійного рівня.

У системі післядипломної педагогічної освіти вчителі на курсах підвищення кваліфікації та в міжкурсовий період залучаються до науково-дослідницької діяльності (що розвиває творчий потенціал педагогів і підвищує їх науковий рівень), роботи у творчих групах та педагогічних майстернях (підвищує ефективність науково-методичної роботи та посилює прагнення вчителя розвивати власний творчий потенціал), «круглих столів» для активної співпраці з колегами, методистами та науковцями.

Необхідно також відзначити, що для конкурсантів МАН характерним для підготовки до захисту наукової роботи є, перш за все, самопідготовка зі значною допомогою вчителя (тільки 11,8% респондентів вважають, що його участь вплинула на успішний результат) та більш значною роллю наукового керівника – 20,9%.

Наступні питання анкети були спрямовані на визначення ролі педагогів (учителів-предметників, психологів, класних керівників) у підготовці учнів до змагань та особливостей використання учнями різних інформаційних ресурсів при підготовці до інтелектуальних змагань.

В оцінюванні ролі вчителів щодо підготовки до інтелектуальних змагань відповіді учнів поділилися наступним чином:

– 40,4% респондентів в їхній підготовці до змагань вважають суттєвою та значною роль учителя-предметника;

– 65,3% учнів відзначають, що шкільний психолог не бере участі у підготовці до змагань, а 18,2% респондентів вважають цю участь не суттєвою і незначною. Тільки 16,5% респондентів (переважно учні ліцеїв та гімназій) указують на суттєву участь і допомогу шкільного психолога;

– 47,8% учнів відзначають, що класний керівник у підготовці до змагань участі не бере, для 31,3% – його участь є не суттєвою і лише 17,6% учнів указують на суттєву роль класного керівника у підготовці до інтелектуальних змагань.

На питання «Чи користувалися Ви при підготовці до обласної олімпіади/екзамену й захисту послугами шкільної бібліотеки та ресурсами Інтернету?»:

– 32,4% учнів відповідали, що не користувалися послугами шкільної бібліотеки та ресурсами Інтернету (серед них високий відсоток (53,6%) учнів загальноосвітніх навчальних закладів).

З тих учнів (549 осіб), хто використовував вищезазначені джерела:

– 41,2% вважають незначною роль шкільної бібліотеки;

– 35,5% вважають, що ресурси шкільної бібліотеки та системи Інтернет для них були корисними та суттєвими;

– 18,2% респондентів використовували для підготовки до інтелектуальних змагань переважно ресурси Інтернету.

– 18,8% респондентів вважають, що суттєву допомогу в підготовці до змагань відіграли навчальні матеріали, розміщені на сайті ЛОІППО «Обдарована молодь» (розв'язки завдань минулих олімпіад, поради психологів, соціальних педагогів, результати моніторингових досліджень щодо якості шкільної освіти за предметами тощо).

Результати анкетування показують, що навчальний заклад, особливо, учителі-предметники, відіграють значну, а в деяких випадках вирішальну роль у підготовці учнів до інтелектуальних змагань. Але необхідно пам'ятати, що міра «автономного самонавчання» (здатність учня керувати власними пізнавальними процесами, планувати діяльність, систематизувати та оцінювати отримані знання) може виступати певним індикатором наявності в учня видатних здібностей.

Сьогодні реалізація потенціалу обдарованих дітей у процесі навчання залежить від ефективної співпраці педагогічного колективу, зокрема, шкільного психолога, соціального педагога та класного керівника, які мають усвідомлювати, що ця категорія учнів складає особливу групу ризику і потребує підвищеної психолого-педагогічної та соціально-педагогічної уваги.

Пасивність шкільних психологів при підготовці учнів до інтелектуальних змагань спонукає інститут та Обласний центр практичної психології на впровадження ефективних форм підвищення кваліфікації практичних психологів, активізацію роботи інституту щодо розповсюдження прогресивного досвіду з організації у навчальних закладах психологічного супроводу навчально-виховного процесу та підготовки обдарованих учнів до інтелектуальних змагань.

Шкільні психологи мають проводити консультування учнів під час підготовки до інтелектуальних змагань; надавати учню інформацію про психологічну природу власної особистості, сильні та слабкі сторони характеру; ефективні методики подолання стресу під час змагання та вчасного налаштування на роботу; допомагати учневі з урахуванням типу темпераменту, характерологічних особливостей,

комунікативних та лідерських здібностей, інтелектуального потенціалу для створення програми саморозвитку та самовдосконалення.

Результати анкетування показують, що учні загальноосвітніх навчальних закладів при підготовці до олімпіад/конкурсів не використовують ресурсний потенціал бібліотек на відміну від учнів ліцеїв та гімназій.

Раз на два роки в ЛОІППО проводиться конкурс фахової майстерності серед бібліотекарів навчальних закладів області. Подані на конкурс матеріали свідчать про значний потенціал шкільних бібліотек щодо заохочення учнів до систематичного читання та підвищення рівня їх читацької компетентності; підготовки до життя в інформаційному суспільстві; створення комфортного інформаційного середовища, через поєднуючи різноманітні форми роботи з урахуванням індивідуальних здібностей.

Отже, актуальним завданням для регіональної системи освіти залишається проблема ефективного використання ресурсного потенціалу шкільних бібліотек (особливо загальноосвітніх навчальних закладів), розповсюдження передового досвіду роботи кращих бібліотекарів області.

Дискусійні клуби, гуртки, науково-творчі об'єднання, спільні заходи з музеями, архівами, клубами та численні тематичні виставки, які працюють при шкільних бібліотеках, мають ефективно допомагати створенню в навчальному закладі середовища, сприятливого для розвитку творчих здібностей дітей та підготовки обдарованих учнів до інтелектуальних змагань.

Попередні регіональні моніторингові дослідження якості освіти інституту вказують на важливу роль батьків у розвитку обдарованої дитини, її майбутньому самовизначенні, кращому розумінні власних здібностей та можливостей, життєвих планів та цінностей. Батьки є головною опорою обдарованої дитини. Тому зусилля класного керівника та педагогічного колективу в цілому мають бути спрямовані на подальшу співпрацю з батьками щодо правильної організації розпорядку дня учня (до і після змагань), поділу домашніх обов'язків, створення сприятливої для учня психологічної атмосфери вдома та умов для розвитку творчих здібностей. Вивчення та розповсюдження кращого досвіду роботи батьків з вищезазначених питань є для інституту пріоритетним напрямком роботи в межах діючої програми.

Наступні п'ять питань ставились з метою з'ясувати, наскільки є необхідним для учнів-учасників інтелектуальних змагань, проведення предметних олімпіад/конкурсів МАН для подальшого професійного самовизначення та вивчення ролі батьків у самовизначенні дітей.

На питання «Чи може певний предмет олімпіади/наукове дослідження в МАНі, на Ваш погляд, зробити Вас успішною людиною в майбутньому?» були отримані такі відповіді:

- 48,3% респондентів відповіли, що скоріше так, ніж ні;
- 32,3% – скоріше ні, ніж так;

- 8,5% – не знають критеріїв успішної людини.
- 10,9% – указували інший варіант.

На питання «Чи розглядасте Ви свою участь в даній олімпіаді/ конкурсі, як реальний шанс вступити до вищого навчального закладу?»:

- 43,3% респондентів відповіли, що розраховують вступити до ВНЗ завдяки участі в інтелектуальних змаганнях;
- 27,2% – що так, але не впевнені, що зможуть вступити;
- 29,5% учнів вважають, що ні, це є складно для них.

На питання «Чи є участь в даній предметній олімпіаді/ конкурсі вирішальною у виборі Вами майбутньої професії?»:

- 46,7% учнів вважають, що так;
- 28,9% – що ні;
- 20,4% – не змогли відповісти на це питання;
- 4,0% – не визначилися з майбутньою професією.

На питання: «Чи співпадають погляди батьків із Вашими поглядами стосовно Вашої майбутньої професії?»:

- 61,7% учнів відзначили, що так, співпадають;
- 23,0% – ні, не співпадають;
- 11,8% – не змогли відповісти на це питання;
- 3,5% – не запитували про це батьків.

На питання «Чи вважаєте Ви себе обдарованою людиною?»:

- 34,2% учнів відповіли, що так, вважають;
- 26,8% – респондентів вважають себе обдарованою людиною лише частково;
- 15,9% – ні, не вважають;
- 10,6% – не знають критеріїв, за якими визначається обдарована людина;
- 12,5% – не змогли відповісти на це питання.

Результати анкетування вказують на доцільність подальшого проведення олімпіад та конкурсів-захистів МАН для ефективного розв'язання питань щодо виявлення та розвитку обдарованих учнів, надання допомоги у виборі професії та залучення їх до навчання у вищих навчальних закладах України.

Учасники інтелектуальних змагань усвідомлюють значущість отримуваних під час підготовки до олімпіад/конкурсів знань для майбутньої професії; вони впевнені, що участь у змаганнях може стати вирішальною у виборі майбутньої професії і заставою їх подальшого успіху, розраховують вступити до ВНЗ завдяки участі в цих інтелектуальних змаганнях.

Разом з тим, необхідно зазначити, що певна кількість респондентів не бачить себе успішними людьми у майбутньому; ще не визначилися з майбутньою професією (а це учні 11-х класів), не вважають участь в інтелектуальних змаганнях запорукою власного професійного самовизначення.

Біля третини респондентів не розглядають своєї участі у предметній олімпіаді/конкурсі реальним шансом для вступу до вищого навчального закладу, а 27,2% не впевнені, що завдяки участі в цих змаганнях вони зможуть вступити до ВНЗ.

Отже, сьогодні ще не всі навчальні заклади області змогли навчити учнів оцінювати власні професійні можливості і здібності в майбутньому та використовувати набуті у загальноосвітньому навчальному закладі досвід та знання для прогнозування й конкретизації власних життєвих планів. Не всі батьки беруть активну участь у професійному самовизначенні своїх дітей. Невпевненість у собі або самовпевненість й некритичність у ставленні до себе може бути результатом впливу родини, що значно ускладнюватиме пошук дитиною власного професійного шляху.

В умовах економічної й соціальної кризи великою є вірогідність випадкового вибору молоддю майбутньої професії. У сфері професійного самовизначення вирішальної значущості набуває вивчення спрямованості особистості молодої людини, змісту та ступеня значущості її інтересів, що мають вплив на формування мотивації вибору майбутньої професії. Досвід провідних країн світу засвідчує, що обґрунтований вибір професії у відповідності здібностей та особистих якостей людини зумовлює гідне її життя й сприяє сталому розвитку країни в цілому.

Усвідомлення учнем призначення, власної долі, життєвих цілей, сенсу життя та організації власного життєвого шляху залишається актуальним завданням для педагогічних колективів, методичних та соціальних служб, батьків.

Використані літературні джерела

1. Жерліцин С. О. Діяльність Луганського ОІППО щодо науково-методичного забезпечення учнівських олімпіад в регіоні / Сергій Жерліцин // Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Обдаровані діти – інтелектуальний потенціал держави» 21–25 вересня 2011 р. м. Алушта, АР Крим. – К.: Інститут обдарованої дитини НАПН України. – Ч.2, 2011.– С.27–37.

2. Жерліцин С. О. Підготовка вчителів до роботи з обдарованими дітьми в системі післядипломної педагогічної освіти (на прикладі Луганського ОІППО) / Сергій Жерліцин // Створення регіональної організаційно-методичної моделі педагогічного супроводу обдарованої учнівської молоді: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції 16–17 листопада 2011р., м. Харків. – К.: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2011. – С.55–58.

3. Жерліцин С. О. Про деякі напрями роботи Луганського ОІППО щодо виявлення обдарованих учнів та підготовки вчителів до роботи з ними /Сергій

Таким чином, діяльність Луганського ОІППО спрямована на проведення в регіоні на високому організаційно-методичному рівні численних заходів щодо виявлення та розвитку обдарованих учнів, формування професійної компетентності педагогічних працівників щодо якісної підготовки учнів до інтелектуальних змагань та створення у навчальних закладах регіону освітнього середовища, сприятливого для розвитку творчих здібностей учнівської молоді.

За результатами анкетування, регіональних моніторингових досліджень якості освіти та психологічного діагностування обдарованих учнів інститутом розробляються методичні матеріали, що знаходять відображення у змісті навчальних занять на курсах підвищення кваліфікації педагогічних працівників регіону, численних заходах у міжкурсовий період (семінарах, конференціях, проектах професійного розвитку, роботі творчих груп учителів та кафедр інституту з базовими навчальними закладами).

Спільна діяльність інституту з методичними кабінетами та навчальними закладами регіону спрямована на реалізацію основних завдань національної стратегії розвитку освіти в Україні, що сприятиме інноваційному розвитку країни та її інтеграції в європейське та світове співтовариство.

Жерліцин, Наталія Грабовенко // Формування компетентностей обдарованої особистості в системі освіти. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції 26–27 червня 2013р. Севастополь. – К.: Інститут обдарованої дитини НАПН України 2013. – С.76–89.

4. Жерліцин С. О. Про результати анкетування обдарованих учнів Луганської області / Сергій Жерліцин, Наталія Грабовенко // Обдаровані діти – інтелектуальний потенціал держави: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 26–30 вересня 2013 року, смт. Гаспра, АР Крим. – К.: Інститут обдарованої дитини, 2013. – С.191–194.

5. Кульчицька О. І. Соціальне середовище у розвитку обдарованості / О. Кульчицька // Обдарована дитина. 2007. – № 1.– С.25.

6. Яковина А. В. Формування готовності вчителів до роботи з обдарованими дітьми в системі діяльності районних методичних кабінетів: методичні рекомендації / А. В. Яковина. – К.: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2011.– 40с.